

Billede og indtryk

- På vejen til Meseglise og til *Guermantes*

Af Carsten Ploug Olsen

Les livres sont l'œuvre de la solitude et les
enfants du silence
(*Marcel Proust, Contre Sainte-Beuve*)

Draget af tankens adel og geniets instinkt og kunstens smil, der gennemglimter værket til bunden, vender vi nu kikkerten rundt og ser verden - således formindsket og koncentreret - verden, et egeblad, tørret og presset og sat i album, en purpur kjole med gylden rand, en hertuginde smil, omglimtet med diamant, det skarpe blik, de stærke træk, næsen og kindbenene, der stræber mod himlen og peger mod jorden, de rene linjer -

Vi ser den lille dreng og den unge mand, der aldrig bliver voksen, før til sidst, vi sidder ved hans seng, på værelset i ejendommen i *Combray*, han kan ikke sove og ikke leve, og han græder, vi kan

næppe trøste ham, han ved ikke, hvorfor han græder, vi prøver at give ham livskraft og duelighed, men netop denne aften skrider vores bestræbelser sammen, vi giver efter, vi reder en seng ved siden af hans, og vi læser højt for ham af *George Sand*, og vi smiler til ham, eller er det hans mor eller måske bedstemor, og hans lykke og ulykke er for stor til denne verden, vi kender ikke vores lykke, vi er aldrig så ulykkelige som vi tror, og vi kender ikke vores ulykke, vi er aldrig så lykkelige som vi tror -

Vi lever med den unge mand, og med *Charles Swann*, vi føler kærlighedens og jalousiens tortur, vi prøver forgæves at få underretning om, hvor *Odette* eller *Albertine* var i går til aften, hvad de lavede og hvem de var sammen med, vi spørger, vi trygler, vi lider, alt forgæves, kærligheden er som en kikkert, vi vender om, vi ser den i en drøm, vi ikke kan vågne af, måske ønsker vi ikke at vågne, vi sidder ved den lille drengs seng, vi trækker tæppet tættere om ham for at give ham en smule varme, vi trækker som en tryllekunstner en *laterna magica* frem fra en fold i vores kappe, og vi ser *Golo* i grønt og rødt ride tværs over væggen som en skygge eller en virkelighed, og for

et øjeblik glemmer han sine lidelser, og vi smiler til ham, og vi skjuler vores egen sorg, om lidt kan han måske sove, og for et øjeblik glemme livets og kærlighedens tortur, svøbt i drøm og om sig selv, kan han glemme, endelig -

Han erindrer, at han sidder i vognen, tæppet er svøbt blidt om ham, hestene trækker støt og damper, hans mor og bedstemor er fordybet i deres egne tanker, måske om hans fremtid, og med et mærker han noget arbejde i sig, måske et minde, et syn, en tid, tårnene på kirken i *Martinville* stiger i silhuet, let rystet af vognens duven, det arbejder i ham, og han tager en skitse, en åbenbaring, et smil i hans indre, for rundt omkring i verden, måske i en kage, måske i disse klokketårne eller to træer, der træder frem fra tusmørket og taler eller lægger fingeren på læben, måske i to toppede og ujævne brosten, ligger disse magiske genstande, der løsgiver en kraft, et minde, en tid, en kærlighed, disse genstande, der forsøger det hellige, det inderste, denne kraft, denne tid, som vi længes efter, men næppe tør se, og brændende ønsker at se, som et værk, der arbejder i os, gennemglimtet til bunden, og det er tilfældigt, om vi nogensinde finder disse

genstande, pludselig er de der, eller er der ikke, og vi vandrer gennem verden og elsker forgæves eller lykkeligt, altid med smerte, anderledes kan det nu engang ikke være -

Og vi prøver at fremmane i skrift det hellige, det inderste, det sprogløse, og vi smiler lidt ad det tåbelige i forsøget, men det er vigtigere end at være god, vigtigere end liv, vigtigere end kærlighed, vi prøver at skabe denne kemiske bundfældning, ikke i mig, men i dig, idealet er 700 blanke sider, som du selv udfylder, som han gjorde med sine tusinder af sider, som disse blanke sider, hvor tegnenes søjler langsomt fremstiger fra venstre mod højre, vi sidder med den lille hammer, og slår hul ind til det mørke, vi ikke kan gennemtrænge, skabelsens mørke og hellige, gennemglimtet til bunden af geniet og ideen og følelsen, af Lyset -

Her går *Charlus*, her rystes han af ærgrelse over, at fortælleren, som måske hedder *Marcel*, ikke vil pine ham, ikke vil lyve for ham, være ond, og her frembølger *Charlus* ' hvide skæg og hår af et indre sneskred, der bliver synligt, bliver ydre, i det øjeblik tiden vender tilbage, eller bliver synlig,

eller genfindes, og selskabet ler ad fortælleren, fordi han omtaler sig selv som en ung mand, efter 2000 sider og 50 års vandring gennem forgæves eller lykkeligt liv og kærlighed, han er stadig ung, måske ligger han nu i sengen på værelset i *Combray*, og lytter til sin mors følelsesfulde oplæsning af *George Sand* eller *Stendahl*, måske sidder han i toget på den lille jernbane i *Balbec*, på vej til et selskab, og han lytter smilende til *Charlus* og *Brichot* og de andre, der samtaler utvungent og venskabeligt, eller *Robert de Saint Loup* putter ham i sengen på værelset i den garnison, hvor han netop ligger inde som soldat, og alle forventer noget stort af ham, men han føler klart, at han ikke mægter det værk, han så gerne vil skabe, det værk, der arbejder i ham, som tid, som minde, som et mørke, der stræber mod lys, som de to klokketårne i *Martinville*, eller som den kage han spiser ved at dyppe den i en kop te en kold vinterdag i *Paris*, eller som tiden, der bliver synlig, idet han træder forkert på et par toppede og ujævne brøsten ved et selskab, hvor alle ler ad ham, som en kemisk bundfældning, der pludselig og med nødvendighed finder sted, i det øjeblik ånden og værket er mættet af tid og stof, drevet af en lov, kendt af guder og geni -

Vi går ad vejen til Meseglise og til *Guermantes* i skyggen af unge piger i blomst, vi ser *Oriane de Guermantes* og *Gilbertes* blikke af diamant gennem glasmosaikker i kirken i *Combray* eller i leg i en park ved *Avenue des Champs-Elysees*, og de ser os, fanget som de er i tegn fra en anden tid, nær os, tegn som disse, der langsomt kryber fra venstre mod højre på den blanke side, tegn gennem hvilke vi slår hul til skabelsens hellige mørke zone, til det dybe Lys, det der stræber uendeligt som tomme sider og endnu utænkte tanker; blanke, urørlige følger de det første og sidste punktum - i tiden.

(Note: den franske sætning, der indleder dette skrift lyder i egen oversættelse: "Bøger er frugten af ensomhed og børn af stilheden")

Cpo; 2021